

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

05

Instituty uherského práva II.

Vybrané instituty středověkého a raně novověkého práva:

1. Obecné pojmy
2. Rodinné právo
3. Věcná práva
4. Dědické právo
5. Obligační právo
6. Trestní právo
7. Procesní právo

Ad 3.

Vlastnictví a jeho jednotlivé formy

■ kolektivní

- občiny (čeledi), pak
- rodinný nedíl
- komposesorát

■ individuální, ale různě omezované vlastnictví

Nabývání vlastnictví

a) derivativně

- kauza + odevzdání do vlastnictví
- uvedení do držby
(= statuce nebo aprehenze)

b) originálně

Další věcněprávní instituty

- donace
- menší regální práva
- speciální práva žen
- koakvizice

Menší regální práva

- samostatný předmět donace
 - právo trhu
 - mýtní právo
 - převozní právo
- příslušenství donačního majetku
 - mlýnské právo
 - výčepní právo
 - právo sekat maso

Speciální práva žen

- právo čtvrtiny
- dívčí nebo též vlasové
- právo vdovské právo
- právo na obvěnění
- právo na věno
- právo na snubní a svatební dar

Městské vlastnictví nemovitostí

= dělené vlastnictví

- ve svobodných královských městech
- v ostatních městech

Urbariální soustava

- = propůjčování šlechtické půdy do užívání poddaným
- protihodnotou naturální dávky + platby v penězích + robota
- od konce 15. století snahy o připoutání k půdě (1514)
- urbáře

Královské regály

- horní (urbura + předkupní právo)
- mincovní
- solní

Věcná práva k cizím věcem

- služebnosti
- reálná břemena

Zástavní právo

- vadimoniální zástavní právo („nepravé“)
- antichretické zástavní právo
 - + pignus
- hypotéka

Ad 4.

Dědické právo

- intestátní (zákonná) dědická posloupnost
- dědění z testamentu (spíše výjimka)
- dědické smlouvy (= synovská nebo bratrská adopce)

Intestátní posloupnost

- potomci (descendenti)
- předci (ascendenti)
- poboční příbuzní (kolateráti)
- manželé
- fiskus

Ad 5.

Obligační právo

Limity rozvoje

- propojení rodinněprávních a věcných práv a s tím spojené kolektivní vlastnictví
- naturální forma hospodaření

Důvody vzniku obligace (závazku, dluhu)

- delikt
- smlouva
- další zavazovací důvody

Typy obligací

(podle sledovaného účelu)

- sloužící výměně majetkových podstat
- umožňující užívání předmětu smlouvy
- sloužící k uplatnění hodnoty předmětu smlouvy
- směřující k určitému jednání nebo výsledku jednání smluvní strany
- napravení neodůvodněných ztrát a majetkových přesunů

Typy obligací

(podle vztahu více zavázaných
nebo oprávněných osob)

- dělené
- nedělené
 - a) ke společné ruce
 - b) solidární

Zajištění obligací

- osobní ručení
- věcné zajištění závazku
(= zástavní právo)

Osobní ručení

- vadimonium (zajetí)
- obstagium (ručení osobou)
- osobní ručení majetkem
 - přímé
 - nepřímé